

Robert Carrick:

EN LEGEND SOM AKTIV OCH LEDARE

Att idrotten var så tidig i Gävle redan på 1880-talet brukar tillskrivas det borgerliga Gävles kontakter med England. Robert Carrick blev i så fall det personliga beviset för teorin. Som liten grabb kom han till Gävle från England och upprätthöll i sin ungdom ivriga kontakter med England och gjorde täta besök där. I sin borgerliga karriär så småningom brittisk vice konsul i Gävle, som då var betydligt viktigare som internationell sjöfartsstad.

I Gävle blev han idrottens banbrytare i två bemärkelser. Framgångsrik som aktiv i nästan alla grenar som fanns på den tiden. Samtidigt och framför allt som äldre initiativrik och kraftfull ledare.

Mångsidig och framgångsrik

Robert var 1889 som 16-åring med och startade fotboll i Gefle IF. En annons i den dåtida viktiga "Ny Tidning för Idrott" förkunnade 1898 att Robert Carrick och Gefle IF ville få till stånd en stadsmatch mot något lag i Stockholm. Redan året därpå spelade Gefle IF den första matchen om Clarence von Rosens pokal på Lindarängen i Stockholm mot AIK och vann med 3-0. Det sägs att han inkallat engelsk expertis som domare och instruktör samtidigt och att Robert tillsammans med denne både deltog i spelet och instruerade om fotbollens principer. Även 1899 segrade Gefle IF över AIK och då med hela 9-0. Sedan vann Robert och Gefle IF von Rosens pokal för alltid 1902.

Men hur mycket hade inte Robert hunnit med i annan idrott under 1890-talet! Samtidigt med fotbollen. Tävlade för Gefle Velocipedklubb trampade Robert in som sju i Mälaren runt 1893 på 16 timmar och 17 minuter. Då hade han några minuter före sig i mål klubbkamraten Erik Wiklund, även han på den tiden en av landets mest mångsidiga och framgångsrika i flera idrotter.

På vintern samma år placerade sig Robert på fjärde plats, när Skidfrämjandet arrangerade sin stora nationella skidtävling över 30 km i Uppsala. 1894 gick detta lopp i Östersund och då förbättrade Robert insatsen med sin tredje plats. Sommaren detta år provade Robert på Göteborgs rikstävlingar i friidrott och vann 110 m häck på 17,8 sekunder. Längdhopp vann han i Malmö ett par år senare.

Från Falun till Gävle gick 1897 en stort uppmärksammas skidtävlingen. Det var tydligen självklart för Robert att prova sina krafter i de nära tio skidmilerna. I kvällsmörkret och i fackelskenet vid målet i Gävle fanns en samtida sportreporter för Gefle Dagblad:

"Då vår egen Robert Carrick som nr 8 löpte in brast bifallsstormen lös, som aldrig tycktes vilja sluta. Skidbindslet hade gått upp tre gånger och således hindrat honom."

Carrick sprang i mål med skidor och stavar på axeln 13 timmar och 51 minuter efter starten i Falun.

Om dåtida träningsmetoder på skidor berättade senare Erik Wiklund. Tidigt kunde klubbkamraten Robert (Carrick) knacka på. Sedan fullgjorde de i vintermorgonens grå halvmörker sina skidmil, innan arbete började. På söndagarna kunde de träna ofattbart långt, enligt Wiklunds minne: "En gång gingo vi på träning en 3-milsbana tre gånger."

Förutom alla ovanstående redovisade prestationer är det omvittnat hur Robert Carrick tävlade i segling, rodd och konstakning och enligt vissa belägg även var elitgymnast.



Naturligtvis var det helt rätt av dåtida tidningar för idrott utnämna Robert Carrick till en av 1890-talets första och mest kända idrottsmän i landet. Idealiserande beskrivningar av honom som idrottsman återkommer. Han var fordrande och betonade rent spel och det engelska "gentlemannaidealet".

Han förstod värdet av uthållighetslöpning som grund för all idrott. Han blev redan i unga år som aktiv även en ledargestalt för kamraterna.

Ledarskap

Robert Carrick tävlade således övermåttan flitigt och framgångsrikt till 1901, då han redan som 28-åring tycks ha trappat ned. Redan 1903 i samband med att Riksidrottsförbundets grundades blev Robert Carrick invald i dess överstyrelse och satt kvar där till 1908. Från 1909 och 20 år framåt var han vice ordförande i Gefle IF. Samtidigt satt han i styrelsen för Gefle Segelsällskap och var dess ordförande 1915-1922. För sina gärningar som ledare erhöll Robert Carrick efterhand en rad av svensk idrotts högsta utmärkelser, bland annat från Riksidrottsförbundet, Svenska Fotbollsförbundet och Skidfrämjandet.

Erik Pallin med härstamning i Gävle, en av den tidiga idrottens första stora skribenter, gav en kanske träffande och tidstypisk värdering av Robert Carrick som idrottsman och idrottsledare: "Hård och suverän, alltid åtlydd och närmast avgudad. Legendarisk pionjär är ett omdöme värt att länka till Robert Carrick."

Robert Carrick fokuserar och symboliserar i sin personlighet mycket av den tidigaste svenska idrotten. Tävlade framgångsrikt i många väldigt olika idrotter. Redan som ung aktiv initiativrik ledargestalt, med fortsatt ledaransvar i många olika sammanhang efter avslutad aktiv karriär.

BO NORDLUND

Isaac Westergren:

BANBRYTARE FÖR IDROTT

Mycket har berättats om Isaac Westergrens framgångar och innovationer som aktiv. Han började med spikskor. Han startade som sprinter liggande på huk. Han var med och vann Clarence von Rosens pokal. Han höll världsrekord på 4x100 meter. Han tangerade världsrekordet på 100 meter. Men här skall vi istället uppmärksamma hans mångsidiga betydelse som ledare och vad som idag skulle benämnas sponsor. Då kallades han mecenat.

Isaac Westergren var född 1875 i den välbärgade borgerliga köpmannaklass, som med sina internationella kontakter anses ha haft så stor betydelse för Gävles unikt tidiga idrott. Till samma sociala skikt hörde även familjen Carrick. Som ung hade Isaac möjligheter att resa utomlands och förde säkert hem idéer om idrott till Gävle.

Efter sin mångsidiga och framgångsrika karriär som aktiv började han sitt outsinliga ledarskap. Han blev internationell domare i konståkning. Trots att han varit aktiv i Gefle IF startade han IFK Gävle och satt i överstyrelsen för hela landets kamratorganisation. IFK-föreningarna hade viss nimbus av högre samhällsklass på den tiden och var ofta förankrade i städernas läroverk. Som 28-åring tog han plats i Riksidrottsförbundets överstyrelse och blev ledamot där till 1923. Samma år satt han som ordförande i det då blott ett år gamla Svenska Ishockeyförbundet. Ständig ledamot i Svenska Idrottsförbundets styrelse valdes han till 1924. Under åren lopp skulle Isaac Westergren komma att mottaga en oräknelig mängd utmärkelser och förtjänsttecken.

I en lång rad av Sveriges ledande idrottsstyrelser var han något av självklar ledamot i hela sin livstid. Samtidigt med detta tog han initiativ till Strömvallen i Gävle och svarade personligen mycket för arenans tillkomst.

Något mer okänt och kanske överraskande är att Isaac Westergren stiftade Gävle Travklubb redan 1905 och under fem år ordnade travtävlingar på Näringen i Gävle, där hästar ur hans eget stall tävlade med framgång. Då var han bara 30 år. Gävle första tennishall 1908 hade också Isaac Westergren att tacka för att den byggdes.

Genom generös donation instiftade han de från 1916 åtråvärda "Westergrenska träningspriserna" i friidrott. Detta för att stimulera träning att förbättra sig och för att väcka ett bredare intresse. Han lät anlägga och underhöll i många år en skridskobana i staden.

Men allra mest legendariskt framstår än idag hur Isaac Westergren personligen med 100 000 kr bekostade den svenska olympiatruppen till OS i Antwerpen 1920. Trovärdiga uppgifter säger att han i dåtida penningvärde sammanlagt donerade runt 400 000 kr till idrotten lokalt och nationellt.

Med all rätt var Isaac Westergren ofta porträtterade i både bild och text i den dåtida tidiga idrottspressen.

I sitt julnummer 1919 faller "Ny Tidning för Idrott" i fullständig beundrande uppskattning av Isaac Westergrens betydelse: "Hans egen hemstad står i största tacksamhetskuld till honom för allt det arbete han under en lång följd av år nedlagt och fortfarande nedlägger för idrotten såväl aktivt som pekuniärt. Därvid har han alltid letts av samma varma önskan, nämligen att fostra en sann idrottsanda hos



ungdomen och att utbreda idrotten till så många som möjligt samt att hedra det svenska namnet.

Vid sidan av detta intensiva engagemang för idrotten hade Isaac Westergren övertagit familjens grosshandel redan 1914, då fadern dog. Han blev ordförande i Gävles Köpmannaförening och satt med i bankstyrelser. Med tiden tillägnade han sig den i handelsstaden Gävle hedrande titeln konsul och dog vid 75 års ålder 1950. Efter väl förrättat värv, vågar man utan överord påstå.

BO NORDLUND

Bohuslän-Dals Idrottshistoriska Förening, årsberättelse 2002

Medlemmar: 61 enskilda, 29 föreningar, 12 förbund
Medlemsblad: 2 gånger/år, två kommunträffar, sex styrelsemöten, studiecirkel SISU Idrottsutbildarna.

Idrottsminnen, Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap. Årgång 11. Nr. 3 december 2003

Första länstävlingen i sommaridrotter i Söderhamn 24 augusti 1902:

"Redan klockan 7 på morgonen började tävlingarna. Det var Stråttjärä-, Ljusne- och Söderhamnsbor som "försökstäfblade". Hudiksvalls- och Geflebor hade försökstäfplat hemma. Vid 10-tiden anlände "Nya Söderhamn" med 350 hudikar och en stund senare "Dalfors" med ett 50-tal Ljusnebor och "Iggön" med lika många Geflebor, vilka ledsagades upp i staden och till planen. Denna var naturligtvis rikt prydd med flaggor och vimplar".

Resultatet av tävlingarna blev:

Löpning 100 meter, elva deltagare: 1) Åsbrink, 11 4/5 sek., 2) Westergren 11 4/5..

Engelsk mil, sex deltagare: 1) Ernst Serrander, IFK Gefle, 5.06, 2) K. Flodin, d:o, 5.21

Höjdhopp, nio deltagare: 1) H. Åsbrink, IFK Gefle, 1.63, 2) Isaac Westergren, d:o, 1.50

Stafhopp, fem deltagare: 1) T.Lidén, IFK Gefle, 2.91, 2) E.Ringström, Thor Gefle, 2.86.

Trestegshopp, åtta deltagare: 1) Sten Björkman, Söderhamn, 11 meter, 2) E. Bergström, Thor, 10.94, 3) A.Hillström, IFK Gefle, 10.65.

Längdhopp: 1) Bergström, 5.71, 2) Åsbrink, 5.62, 3) Lidén, 5.51.

Diskuskastning, tio deltagare: 1) H. Åkerberg, Hudiksvall, 27.40, 2) Ringström, 27.22, 3) Bergström, 25.12.

I tävlingarna deltog ett 20-tal idrottsmän från hvardera Gefle, Hudiksvall och Söderhamn och två från Ljusne och två från Skog. Skiljedomare var grosshandlare Isaac Westergren, Gefle.

Efter tävlingarna i fria idrotter kom täflan i fotboll mellan Hudiksvalls, Gefles och Söderhamns idrottsföreningars lag. Geflelaget var ej föreningens bästa utan ett juniorlag.

Hälsinglands DM i fotboll har spelats varje år sedan 1905. Fotbollsförbundets styrelse ville lägga ned senior-DM 1971 men årsmötet med Söderhamns IF i spetsen da nej. Senior-DM är därmed landets äldsta obrutna cupturnering.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap, bildat 29 augusti 1990:

Medlemmar: 199 enskilda, 35 nya 2002, 47 föreningar, tio förbund, fyra kommuner, tre institutioner. Medlemsbladet Idrottsminnen utkom tre gånger under året. Sex styrelsemöten, två länsmöten med Gästrikeidrottens Historiska Förening, ett i Norrsundet, ett i Bollnäs.

Idrottshistoriska platser i Hälsingland:

- * Kotorget, Hudiksvall (1901)
- * Bandykyrkan på Ön, Edsbyn (nutid)
- * Faxevallen, Söderhamn (1930-1931)

Idrottsminnen, Jämtlands läns Idrottshistoriska förening, Nr 3 december 2002

Martin Matsbo – Mr Swix har avlidit. Av Bengt Brügge.

"Alla vi som åker skidor har väl haft vallningsproblem någon gång även om tjärdoften var ganska angenäm att känna, så blev det ändå de syntetiska skidvallarna som slog igenom redan i mitten av 1900-talet.

Bakom framställning och utprovningen av den internationellt berömda skidvallen stod just den gamle skidmästaren Martin Matsbo, född och uppväxt på en gård utanför Hedemora, som avled under hösten, 90 år gammal.

Sin största skidframgång nådde Martin 1937, då han vann sprinterloppet i Holmenkollen före Erik "Kiruna-Lasse" Larsson, olympisk mästare 1936 och norrmannen Lars Bergendahl, världsmästare från Chamonix samma år.

Martin Matsbo anställdes av Astra i Södertälje 1943 för att få fram en ny skidvalla utan tjära. Efter tre års forskning tillsammans med några ingenjörer hos Astra kom den världsberömda skidvallen Swix ut på marknaden i november 1946.

Småländska Idrottsminnen, Smålands Idrottshistoriska Sällskap, Nr 3 2002, årgång 14.

Lördagen den 30 augusti 1902 spelades SM-final i fotboll mellan Jönköpings AIF och Örgryte IS i anslutning till Svenska Idrottstävlingar.

Förutom att det var Jönköpingslagets första "riktiga" match var det också den första fotbollsmatchen i Småland mellan olika föreningar.

Svenska Idrottsförbundet hade bildats 1895 och arrangerade SM i fotboll 1896 till och med 1903 i samband med svenska mästerskapen i friidrott. Tävlingarna i Jönköping var gemensamma för Göteborgscenterade Svenska Idrottsförbundet och Svenska Gymnastik- och Idrottsförbundet som var starkt Stockholmsorienterat (med Viktor Balck i spetsen).

En svår konkurrent till SM i fotboll var von Rosenska pokalen, som sattes upp 1899. Året efter ansågs den vara landets största fotbollstävling och sköttes till en början av Stockholms Idrottsförbund.

Det 1901 av IFK:s centralstyrelse instiftade kamratmästerskapet var en annan konkurrent.

Svenska Bollspelsförbundet bildades 1902 och det är ett märkesår för svensk fotboll.

Örgryte hade vunnit SM i fotboll 1896, 1897-1899 och spelat final också 1900 och 1901.

Isaac Westergren från Gävle var domare i matchen mellan Jönköpings AIF och Örgryte IS, som vann SM efter 8-0 och fick stor silvermedalj och mästerskapstecknet.

Knut "Knatten" Lindberg, Örgryte blev både svensk mästare i fotboll och SM-etta på 100 meter före matchdomaren, Isaac Westergren, som kvalificerat sig till finalen.

Dagen efter SM-finalen möttes lagen i en vänskapsmatch, som slutade 5-1 till göteborgarna.

Gefle IF var en av 15 klubbar som spelade om Clarence von Rosens pokal och besegrade Djurgården i finalen med 1-0 efter att ha slagit IFK Eskilstuna i semifinalen med 5-0. Och då fotbollsåret summerades i Nordiskt Idrottslif ansågs Gefle IF vara 1902 års bästa lag.

Småländska publikrekordet i fotboll är från 1967, då Öster efter ha besegrat Sandvikens IF med 2-0 på Jernvallen i kvalet till allsvenskan mötte IK Brage från Borlänge i nästa match. Hemmamatchen lockade 26.404 åskådare, de betalade 228.097 kronor brutto och tog med sig tre av de fyra hörnflaggorna hem som souvenirer efter Östers segermatch och allsvenska plats.

Uppländska Idrottsminnen, Upplands Idrotts-historiska Förening. Nr 1 årgång 8 2003-03

Föreningen har 135 personliga medlemmar och tolv medlemsföreningar och -förbund.

UIHF planerar för en vårutflykt till Norduppland lördag 24 maj. Birger Lindell ska då lotsa alla till "idrottshistoriska platsen nr 64", Strömsbergs idrottsplats. I Tierp öppnas lördag 31 maj ett RF 100-jubileumsarrangemang – en utställning som Nordupplands idrottsallians finns bakom.

Stig "Stickan" Pettersson, höjdhopparen, kommer dit och berättar. Tierps Tiomilasegrare 1966 har också lovat vara på plats.

VIS-aren. Värmlands Idrottshistoriska Sällskap. Nr 4 – Årgång 20 – 2002

Stenåke Walltin, "Blixten" spelade åtta säsonger i allsvenskan för AIK, Sirius, Katrineholms SK minns en turné till Sovjet 1961 med B-landskamper spel inför 27.000 åskådare på plats – och 75 miljoner TV-tittare.

Sportjournalisten Walltin är besviken på Svenska Bandyförbundet, som han anser saknar starka ledare och missköts de senaste 15 åren och behöver rustas upp. Då han kom till Västergötland 1965 idkade 133 klubbar bandy, i vinter 26. Walltin är oroad för att allsvenskan om tio år omfattar en enda serie med kanske åtta lag, och de bästa spelarna i tre, fyra lag.

Östergötlands Idrottshistoriska Sällskap. Nr 3 årgång 4 – 2002

Arne Argus skriver om sin nya bok Bandy i 100 år. Sporten introducerades i mitten av 1890-talet av idrottsgreven Clarence von Rosen, och vintern 1903 genomfördes den första serien i Stockholmsområdet med åtta lag. IFK Norrköping

vann Östergötlands första DM 1908. I SM-finalen samma år möttes Djurgårdens IF och Östergötlands Bandyförbund. Vintern 1931 var det premiär för bandyallsvenskan. Tio östgötagar har genom åren spelat i den högsta serien. IFK Motala är med 24 allsvenska säsonger i svit och SM-guld 1987 bästa lag. I distriktet finns fem konstfrysta bandybanor. 37 lag i seriespel 1947 kan jämföras med sju i år. Nils Liedholm från Valdemarsvik och en i Grenoli i Italien fyllde 80 år 8 oktober i fjol.

SOF-BULLETTINEN,

Sveriges Olympiahistorikers Förening, Nr 4* 2002

Damer först i OS i friidrott 1928. Fem grenar ansågs tillräckliga: 100 meter, 800 meter, höjd, diskus och 4x100 meter. Sveriges Olympiska Kommité anslog inga pengar till damernas medverkan i Amsterdam med motivering att sådana tävlingar var alltför maskulina för den kvinnliga ungdomen. Då beslutet fattats startades en insamling, och den svenska truppen kunde åka till OS.

Inga Gentzel kom tillbaka med en bronsmedalj på 800 meter, Ruth Svedberg med en i diskus.

Nr 1* 2003

Var går OS 2012? I USA är man intresserad och valde vid en omröstning New York före San Francisco. Segrade staden har nästan 50 miljarder kronor i sin budget men får konkurrens av Budapest, Istanbul, London, Moskva, Paris, Rom, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Kapstaden och städer i Spanien och Tyskland. Indien har också anmält sitt intresse.

Historielösheten inom idrotten breder ut sig, enligt Åke Lindegarh i Göteborg. Han oroas över att gamla hjältar glöms bort. I en tid av tilltagande ekonomisering har klubbarnas styrelser rekryterats bland näringslivsfolk och politiker. Många gånger har dessa ingen aning om klubbens historia. Lindegarh oroas även över sportjournalisters okunnighet.

Volleyboll är världens mest spridda sport. Minst 218 nationer eller delar av nationer är anslutna till Internationella Volleybollförbundet enligt IOK. Närmast följer basketboll, 211, friidrott 210 och fotboll 204 nationer.

Dokumentation av idrottsplatser

Påpassligt ger Stockholms Idrottshistoriska Förening just i år ut en dokumentation av Storstockholms idrottsanläggningar, när Riksidrottsförbundet som ett inslag i sitt 100-årsfirande valt att kulturhistoriskt presentera utvalda idrottsplatser i Sverige.

Med stöd av Stockholms Idrottsförbund och av olika fonder kan man arbeta med sådana här historiska dokumentationer.

Dokumentationen omfattar tillkomst och föreningsverksamhet på ofta mycket olika platser. Att idrottens platser har många skiftande karaktärer och verksamheter framstår intressant och tydligt i den lilla men ändå innehållsrika skriften. Redan en hastig och översiktlig läsning väcker tankar om idrottsrörelsens breda betydelse förr och nu. Särskilt på det vis som platsen för idrott varit och är en given samlingspunkt över sociala- och generationsgränser.

I den förra skriften presenterade Stockholms Idrottshistoriska Förening stadens föreningar och en kommande skrift skall berätta om idrottstjärnorna. Visst vore mycket vunnet inte bara för svensk idrottshistoria, om flera distrikt hade resurser att göra liknande dokumentationer.

BO NORDLUND

Intresserad av idrottshistoria?

280 olika arkiv från länets idrottsrörelse förvaras på Folk-rörelsearkivet. Hudiksvalls Segelsällskap (1876) och Gefle Segelsällskap (1880) är två av de äldsta.

Arkivet förvarar cirka 4 500 olika föreningsars handlingar – politiska, fackliga, kulturella, religiösa.

Föreningar som önskar en trygg förvaring av sina protokoll, kassaböcker, fotografier med mera är välkomna att kontakta oss för framtida förvaring.

Gör gärna ett studiebesök på arkivet!

Folk-rörelsernas arkiv
i Gävleborgs län



Styrmansgatan 4,
802 84 Gävle.
Telefon: 026-10 88 70

Fotboll i bruksorter

Om fotboll handlar samtliga artiklar i årets upplaga av "Idrott, Historia & Samhälle", Svenska Idrottshistoriska Föreningens årsskrift. En del vänner av idrottshistoria ute på fältet brukar tycka att årsskriften är något för akademiskt krävande. Men i årets upplaga finns flera lättillgängliga aspekter på fotboll.

Damfotbollen granskas ur historisk synvinkel. Bland annat Öxabäcks historia från 1970-talet. En uppsats noterar hur inslaget av idrott och då särskilt av fotboll ökade i svenska filmer på 1930-talet och hur bilden av fotboll utvecklades till det positiva och patriotiska. Elof Ahrle och Thor Modén populariserade fotbollen. Sven Rydell och fotbollslegender blev filmstjärnor. En rad fotbollsfilmer från 1930-1940 kommenteras, och man blir sugen på att se dem.

För oss i Gästrikland är undersökningen om varför fotbollen och även andra lagsporter med boll fick så stark ställning i bruksorter särskilt intressant. Forskaren Christer Eriksson har gjort en djup undersökning i Surahammar och Hallstahammar. Det kunde lika väl vara i Sandviken, Skutskär, Forsbacka eller Bomhus.

En förklaring kan vara de slutna brukssamhällenas förmåga att skapa "vi-känsla". Av betydelse har varit att spelare och anhängare kom från samma sociala bakgrund och hade gemensamma livsvillkor. Företaget på orten såg möjligheter genom fotbollen. Framgångar gav lokalt anseende och identifikation med hemorten. Ett annat syfte med bru-

kets satsning på fotboll kan ha varit en vilja att skapa förbättrade relationer mellan olika samhällsklasser i ett gemensamt uppgående i fotboll.

Fortlöpande genom åren fick klubbarna i Hallstahammar och Surahammar stöd, särskilt från 1920-talet.

Det är lätt att se de positiva effekter som företag och även kommunal ledning förväntade sig. Skötsamhet var en målsättning. Med hjälp av idrotten skulle en kamp föras mot superi, kortspel, omoral och sociala problem.

En ännu mer idealistisk förhoppning, som även den fackliga rörelsen kanske motvilligt instämde i var fotbollsförningarnas möjligheter att fostra till möteskultur, demokratiska spelregler och anständigt uppträdande.

Bruksledningar startade inte föreningar, men bolagen trädde villigt in, när föreningar bad om hjälp. Då understödde företaget genom att upplåta mark, ge gåvor och allmänt finansiera. I nutida bemärkelse alltså "sponsra". Både hälsa och moral skulle stärkas på bruksorten. Men framför allt skulle nog samhörigheten med både ort och företag stärkas. Folket skulle känna att sporten och företaget samverkade för hela brukets bästa.

Mycket av slutsatserna känner vi igen i Gästriklands bruksorter. Inte bara förr utan gäller de än idag?

BO NORDLUND

Minnen av StrömvalLEN - 80 år

Träffande fyller StrömvalLEN 80 år, just i år när Riksidrottsförbundet valt ut arenan som en av de kulturhistoriskt 100 värdefullaste i landet, vilka förbundet och Riksantikvarieämbetet minnesmärker i samband med sitt 100-årsjubileum.

Med en praktfull ceremoni invigdes StrömvalLEN i juni 1923. Inför 5 000 personer paraderade Hälsinge Regemente, skolbarn och idrottsungdom. Före de inledande tävlingarna talade Gävlelidrottens starke man och initiativtagare till StrömvalLEN, Isaac Westergren, och landshövdingen Lybeck. Som slutpunkt vid invigningen kungjorde man arenans nya namn StrömvalLEN. Andra namnförslag som syftade på läget hade varit Strömfrejden och GevaliavalLEN. Ett originellt förslag som avsåg att hylla Westergren hade varit Isaacsborg.

Från 1920 till 1923 hade den gamla Strömdalen omvandlats till en av landets klassiska arenor vid sidan av Stockholms Stadion. I takt med allmänhetens växande intresse för idrott begrep Isaac Westergren att man i ny och framtida tidsanda måste ha försorg om både de idrottande och publiken.

Finansieringen av bygget hade skett på flera sätt. Staden hade borgat för ett lån på 20 000 kr och som nödhjälpsarbeten hade grund och murning utförts. Kreativ och nytänkande var idén att idrottsmän och skolungdom hade sålt symboliska tegelstensmärken för 25 öre.

På södra sidan hade den nya anläggningen en läktare för 1 600 åskådare. Under läktaren fanns materielrum, omkläd-

ningsrum och expedition. Väster om idrottsplatsen skulle det finnas ett fritt område upp emot Kungsbäck. Vid Tegnérvägens slut fanns ingången till ståplatsläktaren och en arkad band samman denna med huvudläktaren.

Nästa etapp i StrömvalLENS utveckling kom för 70 år sedan, då idrottsplatsen som allt mer blivit arena för fotboll fick ståplatsläktare på norra sidan. Så upplevde StrömvalLEN yran kring Gunder Hägg. Till en gala i juli för precis 60 år sedan kom 9 500, vilket fortfarande står sig som publikrekord. Idén om en representativ idrottsstaty utanför StrömvalLEN hade samtidigt vuxit sig allt starkare. Det föll sig naturligt att 3000 Gävlebor skänkte medel efter ett hyllningsmottagande för Gunder Hägg. Efter tvister om konstverkets utformning tog till sist ändå den Gunder Hägg snarlika statyn "Löparen" sitt perfekta löpsteg för alla tider utanför StrömvalLEN.

För många idrotter blev StrömvalLEN den självklara tävlingsplatsen. Bancykel med svensk elit var populär där liksom skridskotävlingar. Från 1930-talet och till början av 1950-talet var StrömvalLEN självklar bandyarena för IK Huga, som där vann SM över Nässjö 1939. Häpnadsväckande 8 500 såg där Bollnäs slå Forsbacka i en viktig bandyseriefinal 1951, vilket än idag gör att StrömvalLEN har publikrekordet för bandy i Gästrikland.

BO NORDLUND

Svensk Idrott för 80 år sedan

Svenska Gymnastik- och Idrottsföreningarnas Riksförbunds årsbok 1924

Föreningar för gymnastik och idrott med undantag för häst- och motorsport, segling, skjutning och boxning.

1 oktober 1922: 1.120 föreningar med 135.000 medlemmar

1923: 1.220 140.000

1904: 45 5.000

General Viktor G. Balck 80 år

1923 Strömvalen invigs

Lån 20.000 kronor från centralföreningens lotteriräntefond.

Riksförbundsmötet

Överstyrelsen förvaltningsutskottet, idrottsnämnden, specialförbunden och distriktsförbunden.

Konsul Isaac Westergren

21 distrikt.

Riksförbundet med 30 ledamöter, valda på tre år, och H.K.H Kronprinsen som ordförande

Gästriklands Idrottsförbund, Gävle:

Gävle: O.P. Grundell, major, ordförande

" : Harald Stålhammar, banktjänsteman, sekreterare

" : A. Andén, föreståndare

" : Henrik Boman, förvaltare

Skutskär: R. Eriksson, kontorist

Gävle: Bror Modin, köpman

Sandviken: Einar Moström, brukstjänsteman

Gävle: Ernst Serrander, redaktör

" : Ture Ternström.

Verksamheten 1923:

DM i allmän idrott, skidlöpning, skridsko, simning, veloped, brottning, lawn-tennis och fotboll

Junior-DM

Specialförbunden:

Svenska Fotbollförbundet: Gävle: Bror Modin, köpman.

Svenska Lawn-tennisförbundet: Gävle: J. Wennberg, grosshandlare.

Svenska Skidförbundet: Storvik: L.G. Sääf, posttjänsteman.

Suppleant: Gävle: H. Stålhammar, grosshandlare.

Uppsvenska serien i fotboll 1922-23

1) Sandvikens A.I.K.

2) Brynäs I.F.

3) Gävle I.F.

4) Skutskärs I.F. (åtta lag)

Svenska Fotbollsveckan 1923

Gävle: Gästrikland v Dalarna 5-3

Semifinal: Stockholm: Stockholm v Gästrikland 4-0

Svenska Fotbollsmästerskapet 1923

Andra kvalificerande omgången:

Sandvikens A.I.K. v Gymn. & I.F. Sundsvall 3-1

Första omgång: Hudiksvall:

Strands I.F. v. Sandvikens A.I.K. 1-8

Andra omgång: Eskilstuna v Sandvikens A.I.K. 3-1

Distriktsmästare: Gävle Idrottsförening

Internationella matcher:

1 juni: Gävle: Wiener Amateure v. Gästriklands F.F. 8-0

16 augusti: Brynäs I.F. v Ryssland 2-2

Federationsmatcher 1923

20 juni: Gävle: Sverige v Finland 5-4

mv. Zander, Örgryte I.S., hb. Wihlborg, Hammarby I.F., vb. Forsberg, Sandvikens A.I.K., hh. Lindkvist, A.I.K., ch. Holmberg, Gais, vh. Pettersson, Eskilstuna-Kamraterna, hy. Sterne, Stockholms-Kamraterna, hf. Rydell, Örgryte I.S., cf. Carlsson, Gaia, vi. Paulsson, d:o, vy. Ringdahl, Norrköpings-Kamraterna.

Gästriklands FF, förstaklassdomare:

C. Engman, Bertil Eiserman, Gösta Jansson, C. Johansson. S. Klang, E. Nilsson, alla Gävle, Karl Pehrsson, Sandviken, E. Ternström, Ture Ternström, G. Wickström, alla Gävle, och John Åsblom, Sandviken.

Svenska Bandymästerskapet 1923:

Kvalificerande omgång: Gävlekamr. V. Uppsala I.F. 2-4

Distriktsmästare: Brynäs Idrottsförening

Svenska Idrottsförbundet:

643 föreningar, 78.000 medlemmar

SM: Inomhusidrott: Gävle Idrottsförening, Gävle, den 24 mars

Svenska Ishockeyförbundet:

Ordförande: Isaac Westergren, Gävle, vice ordförande: Anton Johansson, Stockholm, Torsten Tegnér, Stockholm, Roul Le Mat, Stockholm.

13 föreningar

Ishockeyserien: 16 lag i tre klasser. Juniorserien: Tio lag i två klasser.

Svenska Lawntennisförbundet:

28 klubbar med 1.619 medlemmar varav Gävle Tennisklubb, Gävle.

SM utomhus, Särö 12-22 juli 1923: dubbelspel, herrar: 1) A. Thorén, Göteborgs Lawntennisklubb, och Olle Andersson Gävle T.K.

Internationella tävlingar inomhus 9-12 maj 1923 i Göteborg: ... Olle Andersson.

Tävlingen om Nordiska Pokalen i Göteborg ... Olle Andersson.

Allsvensk turnering: 1) Göteborg, fem segrar, 2) Stockholm, tre, 3) Gävle, 3

Svenska Skridskoförbundet:

58 föreningar, DM i sju distrikt.

Gästrikland, Gävle:

R. Mattsson, I.F.K. Gävle: 500 meter: 53.1, 1.500 meter: 2.50.2, 5.000 meter: 10.20.6, 10.000 meter: 20.53.4.

Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse

FÖRTJÄNSTTECKEN I GULD

Gustaf Ahlqvist	Gävle Minigolfklubb	1961	Nils Kihlström	Sandviken	1981
Allan Alfredsson	Brottarklubben Loke, Gävle	1971	Sigurd Kihlström	Sandvikens GK/ Sandvikens AIK	1971
Karl Otto Aspgren	Norrundet	1977	Nils König	Hagströms SK	1983
Ernst Bengtsson	Gefle Sport GF	1944	Ernst Larsson	Gävle	
Fredrik Berg	Gefle IF	1912	StenBirger Larsson	Gävle Cykelamatörer	1983
Helgott Berg	Sandvikens Brottarklubb	1993	Magnus Lindberg	Gävle Golfklubb	1989
Ragnar Berglund	Sandviken	1959	Bertil Lindbom	Gästriklands Tennisförbund	
Johan Björklund	Hofors Cykelklub	1973	Josef Lindbom	Gävle	
Gösta Bladin	Gefle Sport GF	1940	Alvar Lindqvist	Hofors AIF	1997
Nils Blom	Hofors AIF	1960	Åke Lundberg	Korpen	1966
Britta Blomqvist	Gävle	1977	Allan Löf	Åshammars IK	1983
Henrik Boman	Gävle	1923	Erik Magnusson		1979
Sigurd Boström	Kungsgårdens SK	1985	Tage Malmberg	Gävle	1977
Sven Brandberg	Hofors	1973	Emil Matton	Gävle	
Roland Brodin	Sandvikens AIK Bowling	1971	Bruno Moström	Sandviken	1977
Bo Erland Brügge	Gefle IF	1991	Einar Moström	Sandvikens GK	1933
Tore Bång	Hofors AIF	1989	Thure Murén	Gefle SGF	1971
Rune Bäckvall	Järbo GIF	1975	Ken Nordström	Valbo AIF Orientering	1973
Einar Carlsson	Gävle	1975	Helmer Nygren	I 14 IF	1952
Ernst Carlsson	Gävle	1947	Bengt Persson	Jädraås AIK	1991
Ivar Carnerud	Gävle	1945	Sigvard Persson	Ockelbo Skidklubb	1987
Robert Carrick Jr	Gävle	1913	Nils Pettersson	Hofors AIF	1971
Karin Ekström	Valbo AIF	1959	Nils Pettersson	Högbo AIK	1971
Olof Elfsberg	Hofors AIF	1954	Helge Rask	Orienteringsklubben -63, Sandviken	1963
Daniel Elfstrand	Gävle	1913	Sven Rohlén	Gefle IF	1966
Hugo Englin	Gävle	1975	Ernst Röstlund	Hofors AIF	1975
Karin Engvall	Skade, Gävle		Eric Sandin	Högbo GIF	1975
Nils Engvall	IFK Gävle	1963	Edvard Sjöström	Gefle IF	1952
Bernt Eriksson	Hofors AIF	1954	Martin Stahre	Högbo AIK Orientering	1973
Gösta Eriksson	IFK Gävle	1977	Sten Stenberg	Hofors AIF	
Inga-Lisa Eriksson	Hofors AIF	1977	Nils Strömberg	Sandvikens IF	1960
Lilly Eriksson	IF Skade, Gävle	1973	Harald Stålhammar	IFK Gävle	1931
Ingrid Ficher		1935	Kenneth Sundström	Gästriklands Ish.förb.	1999
Olle Fors	Sandvikens Kägelklubb	1993	Allan Söderlund	Minigolfklubben Elit	1969
Bernt Forsman	Storvik	1977	Thore Söderström	IK Huga, Gävle	1964
Sven Forsell	Sandvikens AIK	1975	Helge Sörblom	Sandviken	1947
William Forsberg	Hofors	1957	Sture Sörqvist	Jäderfors SK	1977
Arvid Forsblom	Skutskär	1949	Martin Uhlin	Gävle	1944
Claes Forsman	Gävle	1921	Edvin Ullström	Brottarklubben Loke	1943
Sven Grahn	Sandviken	1950	Erik Wahlberg	Gävle	1955
Gösta Groth	Forsbacka IK	1994	Lennart Wallin	Hofors Cykelklubb	1971
O.P. Grundell	Gävle		Bengt Wallström	Gefle Gymnastikförening	1985
Gerhard Gustavsson	Österfärnebo IF	1993	Jacob Wennberg	Gävle	1936
Gösta Hammarbäck	Sandvikens Gymnastikavdelningar		Göte Westberg	Sandvikens GK	
Erik Helander	Storvik	1948	Gunnar Westberg	Storviks IF	
Inga-Lisa Hellström	Gefle Gymnastikförening	1983	Isaac Westergren	IFK Gävle	
Sven Hellström	Gävle IF	1975	Sven Viberg	IK Sport, Hofors	1973
Gunnar Herou	Österfärnebo IF	1977	Eric Wickberg	IFK Gävle	
Elis Hillgren	Hille	1973	Bengt Wickström	Gävle	1975
Carl von Hofsten	Sandvikens GK	1977	Lars Wickström	Hofors AIF	
Lars Holmberg	Sandvikens SS	1981	Åke Viktorsson	Åshammar	1975
Majlis Holmgren	Gävle	1975	Gunnar Zackrisson	Sandvikens AIK	1989
Gustaf Hägglund	SMK Gävle	1971	Johan Åsblom	Sandviken	1946
Curt Holmqvist	Gävle	1977	Sven Åsenlund	Valbo AIF Orientering	1973
Sven Högberg	Jädraås AIK	1973	Josef Öhlén	Brottarklubben Loke, Gävle	1993
Nils Isaksson	Sandvikens IF	1956	Gösta Östh	Sandvikens Cykelklubb	1983
Folke Jansson	Hofors Kanotklubb	1973	Bengt Östling	Gävle Kägelklubb	1997
Gunnar Jansson	Sandvikens IF	1971	Gunnar Östlund	Sandvikens IF	1941
Sten Johansson	Österfärnebo IF	1975			
Stig Karlsson	Gästriklands Ish.förb.	1991			
Sven Karlsson	Sandvikens AIK	1973			

Våra medlemmar:

218 individuella medlemmar

Årsavgift:

50 kronor för enskild medlem

6 specialdistriktsförbund:

Årsavgift:

200 kronor för förbund/företag

Gästriklands Bandyförbund

Gästriklands Bowlingförbund

Gästriklands Gymnastikförbund

Gästriklands Ishockeyförbund

Gästriklands Orienteringsförbund

Gästriklands Skolidrottsförbund

35 föreningar:

Årsavgift:

100 kronor för förening

Ess Löparklubb, Sandviken

Gamla GIF:are, Gävle

Gävle Frivilliga Skytteförening

Gävle Godtemplare IK

Gefle IF Fotboll

Gävle Skyttekrets

Gävle Tennisklubb

Hamränge GIF

Harnäs-Skutskärs Simsällskap

Hille IF

Hille Skyttegille

Hofors Cykelklubb

I14 Skytteförening

IFK Gävle

Jädraås AIK

Järbo Skytteförening

Kamratklubben Högbo AIK,

Sandviken

Norrundets IF

Norrundets Skytteförening

Ockelbo Skidklubb

Ockelbo Skytteförening

Sandvikens AIK Fotboll

Sandvikens Idrottsråd

Sandvikens IF

Sandvikens Pistolskytteklubb

Sandvikens Tennisklubb

Smedsgårdens Vänner, Sandviken

Stensåtra Skidklubb, Sandviken

Storviks IF

Tennisklubben Fernebo, Österfärnebo

Uhrfors Skytteförening

Valbo Skyttegille

Västra Gästriklands Skyttekrets

Åshammars IK

Österfärnebo Skytteförening

Gästrik Idrottens Historiska Förening, GHF, har 259 medlemmar.

Vem är arkivansvarig i din förening?

Har ni ingen? Tillsätt en!

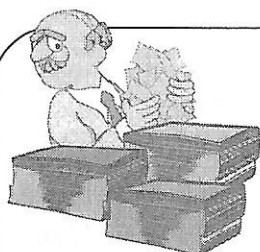
Folkrorelsernas arkiv i Gävleborg (i Gävle) och kommundrivna arkiv som det i Sandviken kan ge tips och råd om vad som ska sparas och kan gallras ut. Men även om hur fotografier samt handlingar lämpligen bör förvaras för att inte skadas av tidens tand.

Folkrorelsernas arkiv:

Styrmansgatan 4 på Brynäs i Gävle. Tel. 026-10 88 70

Sandvikens kommuns centralarkiv:

Stadshuset, Sandviken. Tel. 026-24 11 80, 026-24 14 06



Kassörens ruta:



Våra mål är...

att

i Gästrikland väcka och underhålla intresset för idrottens historiska bakgrund och utveckling

att

med hjälp av text, ljud och bild dokumentera våra idrottsmän och idrottsledare samt våra idrottsföreningarnas historia

På grund av att en datafil i debiteringsprogrammet för medlemsavgiften hos Gästriklands Idrottsförbund skadats sändes inbetalningskort felaktigt ut för 2003 med dubbel avgift.

Rättelse sker på följande sätt:

1. Du som inbetalt den dubbla avgiften noteras för betalning även för 2004.
2. Du som låg efter med avgiften för 2002 och betalt dubbel avgift har betalt för 2003.
3. Du som inte ännu betalt medlemsavgift för i år kan ändra till rätt belopp på inbetalningskortet.
Enskild medlem: 50 kronor, förening 100 kronor, förbund/företag 200 kronor/år.

Gästrik Idrottens Historiska Förening

Att. Rune Holmgren, Furuvägen 27, 812 31 Storvik • Telefon: 0290-108 64. Postgirokonto. 81 60 67-3

Medlemsavgift/år: Enskild medlem 50:-, förening 100:- förbund och företag 200:-.

Du får vårt medlemsblad två gånger och vi ordnar flera idrottsprogram årligen.